

ANTJE RÁVIK
STRUBEL

SININEN
NAINEN

MINERVA

ANTJE RÁVIK
STRUBEL

SININEN
NAINEN

Saksan kielestä suomentanut Veera Kaski

minerva
MINERVA KUSTANNUS
HELSINKI

The translation of this work was supported by a grant from the Goethe-Institut.
Suomennos on saanut tukea Goethe-Institutilta.

Saksankielinen alkuperäisteos:

Blaue Frau

Copyright © 2021 S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main

Suomenkielinen laitos:

© Minerva Kustannus, 2023

www.minervakustannus.fi

Minerva Kustannus on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä.

Suomennos: Veera Kaski

Lainaukset Bertolt Brechtiltä s. 13 ja 336 suomentanut Esko Elstelä,

s. 31 suomentanut Brita Polttila.

Shakespeare-sitaatin s. 68 suomentanut Matti Rossi.

Moton Roland Barthesilta s. 125 suomentaneet Martti Lintunen, Esa Sironen

ja Leevi Lehto.

Moton Octavio Pazilta s. 169 suomentanut Pentti Saaritsa.

Kannen kuvat: iStock

Kansi: Jatta Hirvisaari / Taittopalvelu Yliveto Oy

Graafinen suunnittelu ja taitto: Taittopalvelu Yliveto Oy

ISBN 978-952-375-647-2

Painettu EU:ssa

*Omistettu ystävälleni ja mentorilleni
Silvia Bovenschenille*

Osa 1 (*Helsinki*)

Kuulemma olen se nainen,
jonka hän kohtaa jo sivulla 15.
Inger Christensen

Yöllä kuulee aina autot. Kohinan kolmikaistaisilta teiltä ja pihlajanlehtien kahinan.

Tässä äänet.

Äänet tulevat raollaan olevasta ikkunasta. Merta ei kuule. Itämerta, joka on etelän puolella elementtitalojen takana ruovikkorantaisessa lahdessa, joka talvella varmasti jäätyy nopeasti umpeen.

Katujen ylle kaartuvat piiskanmalliset lamput. Öisin niiden kalvaka valo lankeaa jalkakäytävälle ja pienen asunnon kadunpuoleiselle parvekkeelle. Metalliset valaisinkuvut huojastelevat tuulessa. Makuuhuone on pihan puolella, pihalla on leikkipaikka, pyörävaja ja pihlajapuu.

Asunnon seinät ovat valkoiset ja tyhjä, muuta ei ole kuin peili eteisessä. Keittiössä on tiskipöydän yläpuolella kaksi postikorttia. Toisessa ajaa keltaisia takseja New Yorkin katukuilussa. Toisessa, mustavalkoisessa valokuvassa istuu kaksi naista pariisilaisessa katucaféssä. Heillä on päässään viime vuosisadan kaksikymmentäluvun kellohatut ja elegantit hameet.

Tässä kuvat.

Kukkaruukut parvekkeen metallihyllyssä ovat käyttämättömiä. Niihin on kertynyt hämähäkinseittä. Hämähäkit ovat vielä hengissä. On syyskuu.

Taivaanrannassa, missä laatikkotalojen rivejä rajaavat varastohallit ja valtava radiomasto, kohoaa pilvivuoria. Masto on ainoa, jonka mukaan pystyy suunnistamaan samannäköisillä kaduilla.

Kukaan ei tiedä, missä hän on.

Seinäkello näyttää puolta kolmea. Hopeanvärisessä kellotaulussa on maapallon kartta. Sekuntiviisaria ei ole, on vain pieni punainen lentokone, joka kiertää hopeista maapalloa. Kierros maailman ympäri menee minuutissa, ja silti kulku näyttää verkkaiselta, kiireettömältä jopa. Lentokoneen alla lentää mukana varjo, joskus hitusen edelläkin, sen mukaan missä kulmassa ulkoa tuleva valo heittää sen hohtavan maan pinnalle.

Hän voisi olla missä tahansa.

Nina. Sala. Adina.

Keittiössä on pari kattilaa, vedenkeitin ja läikikäs espressopannu. Pannu inisee, kun venttiilistä purkautuu vesihöyryä paineen alla. Kaapin mukeissa lukee tikkukirjaimin IKEA. Asunto näyttää oikealta asunnolta, siltä että siellä asuu joku. On kirjoja, kynttilänjalkoja, ruoka- ja matkustusaiheisia aikakauslehtiä. Eteisen lattialla on nuhjaantunut käytävämatto. Naulakon alla kävelysauvat.

Tässä tavarat.

Hän tunkee sauvat eteisen kaappiin. Kylpyhuoneesta kuuluu valuvan veden ääni. Rappukäytävästä ei kuulu ääntä. Ulko-ovi on lukossa. Ikkunankahvat ovat ruuveilla kiinni. Vain pienen tuuletusikkunan saa auki raolleen. Raosta ei pää mahdu ulos. Ei siinä mitään, vaikka juuri nyt aurinko paistaakin ja asunnossa tulee kuuma.

Aukinainen muovipullo on keittiön pöydällä. Hän mittaa nestettä korkillisen ja kippaa sen kahviin.

”Pikku tujaus vain”, hän sanoo aivan kuin joku kuulisi.

Seinäkello lyö vaimean kirkonkellon äänellä.

”*Salut*, Sala! Sinun maljasi.” Muki kohotettuna hän nyökkää sutuisille parvekelaseille. ”Terveyttä ja onnea!”

Tuuli tulee sisään ikkunanraosta. Seinäkello on melkein kolme. Mannerten hopeiset hahmot eivät näytä kaupunkeja, eivät katuja, eivät vuorijonoja, eivät jokea. Hän panee vodkan jääkaappiin. Vaikka hän itse onkin muukalainen eikä asunto ole hänen, pullolla on oltava paikkansa. Hän on maassa, jota ei tunne, pohjoisessa maassa, jossa kasvaa eri puita ja ihmiset puhuvat eri kieltä, missä vesi maistuu erilaiselta eikä taivaanrannalla ole väriä.

Sydän iskee kiivaan lyönnin ihan vikapaikkaan. Hän kääntää ajatuksensa muualle. Pyökkeihin ja kastanjapuihin, lehmuksiin ja mäntyihin, puun ja maan tuoksuun sekä siihen, miten levollisesti kuin ajan ulkopuolella kuluu puun elämä, pihlajapuunkin makuuhuoneen ikkunan takana. Hän ajattelee sitä, miten mitättömän pientä hänen sydämentykytyksensä on puiden välinpitämättömän komeuden rinnalla, niillä on edessään ikuisuus, ainakin jos eivät satu kasvamaan

hakkuualueella. Ne puut, jotka hänellä on mielessään, kasvavat kuitenkin täysin turvassa paritalon edustalla. Niitä puita ei kaada kukaan, sillä hän vartioi niitä.

Vartioi ennen.

Tässä menneisyys.

Mielikuvituksessaan hänellä on oikeus oleilla menneisydessä. Siellä putoaa lunta. On talvi, ja hän on vasta lapsi. Tähtikirkkaina öinä kuunvalo lankeaa kalpeana teille ja valaisee kuuset ja pihdat ja hiihtohissien mastot, jotka kohoavat paljaaksi hakatuilla, rinneaurujen tasoittamilla lumirinteillä. Paritalo on loivassa laaksossa, jossa taivaanranta on korkealla. Sinne on pitkä matka. 1500 kilometriä, tunnin aikaero ja kahdenkymmenen tunnin ajomatka Helsingistä vuoristoon Tšekinmaan ja Puolan rajalle. Adina makaa ullakolla lastenhuoneessa. Sänkynsä hän on koristellut valoköynnöksellä. Kun hän kurottaa päätään, hän näkee ikkunasta Čertova horan. Yötaivasta vasten piirtyy vuoresta vain huippu, lumen pölyttämät jyrkät kalliot.

Kun äiti tulee ullakkohuoneeseen sanomaan hyvää yötä, hän laskee sälekaihtimet alas ja sammuttaa valoköynnöksen. Heti kun äiti on mennyt, Adina avaa kaihtimet uudelleen. Hän haluaa nähdä kuunvalon ihollaan, miten se muuttaa häntä. Hän vetää yöpaitaa ylös napaan asti. Jalat näyttävät kalvakassa valossa kapeilta, haavoittuvammilta kuin päivällä. Adina laskee käden reidelleen, sormet ulottuvat puoliksi reiden ympäri. Hän vetää jalan koukkuun. Hennosti hohteleva uloke, polvi pelkkää luuta ja nahkaa. Hän kuvittelee pojan – pojan, jolla ei vielä ole kasvoja, ei ruumistakaan, vain pelkkä käsi, joka on Adinan käsi ja tuntuu siksi hyvältä, kun hän siivelee reittä sormenpäillään.

Kylässä ei ole poikia. On vain neljän tähden hotellin cocktailbaarin baarimikkoja, jotka sesongin aikana sekoittelevat turisteille Cuba Libreä ja Old Fashionedia ja tarjoavat hänelle joskus appelsiinimehun talon piikkiin. Turistiperheiden lapsia on, he viettävät päivät lumilaudoillaan rinteessä eivätkä riisu haalareita päivällispöydässäkään. He riisuvat pelkät hihat, ja haalarin yläosa jää lepattamaan vyötäröltä.

”Sinulla on aikainen aamu”, äiti sanoo sammuttaessaan köynnöksen, ja sen kukat, tosin eivät aidot, hehkuvat vielä hetken ja sammuvat sitten. ”Eväsleipä on rasiassa valmiina jääkaapissa. Ja syötkin sitten omenat!”

Kuunvalo loistaa lakanoilla ja tuolinkarmilla roikkuvissa vaatteissa. Adina laittaa aina vaatteet aamua varten jo illalla valmiiksi, vuorilliset housut ja vihreän liian ison villapuseron. Sen hihat lerpattavat ylipitkinä. Villapusero yllään hän tuntee olonsa luonnontutkijaksi tutkimusretkellä.

Koululaukkukin on jo valmiiksi pakattu. Aamulla ei ehdi. Ja aamulla on pimeääkin, sillä hän ei sytytä valoja. Hän on suunnitellut kaiken niin, että harjaa vain hampaat ja ehtii bussiin. Bussi ei odota, vaikka hän on ensimmäisen vartin matkan ainoa matkustaja. Iltaisin, jos kapea laaksosta ylös kylään mutkitteleva tie on liukas, hän joutuu kävelemään viimeiset kilometrit, sillä bussikuski ei pelkästään hänen takiaan nouse kytkemään lumiketjuja.

Kylä kiikkuu vuorten puristuksissa. Krkonošen harjanteet muodostavat sen luonnolliset rajat. Kylän takaa kohoaa metsä jyrkkinä rinteinä. Kotimatkan viime kilometreillä Adina pysyttelee niin lähellä kuin suinkin tienpenkan lumivallia. Tiellä ei ole valoja. Lumi kuitenkin hohtaa. Ja autot, jotka ajavat alhaalta laaksosta ylös Harrachoviin, valaisevat kuusenlatvoja valoillaan.

Hän painaa polvitaipeen takaisin patjaan ja katselee koipiaan. Kaksi luomea. Oikeassa polvessa arpi, muu sileää valkoista.

Tässä katse.

Katse tulee nykyisyydestä. Lapsena jalkojen valkea sileys ei olisi kiinnittänyt hänen huomiotaan. Ei hän olisi piitannut sellaisesta. Hänen vuoteessaan Čertova horan varjossa ei ollut sellaista katsetta. Äiti sammutti valoköynnöksen, ja Adina nukahti. Niin se on uskotavaa. Kaikki muu on jälkikäteistä lisäystä.

”Sepittelyä”, hän sanoo ääneen ja kulauttaa mokin tyhjäksi.

Tuuli tulee sisään ikkunanraosta. Kylpyhuoneesta kuuluu valuvan veden ääni.

Sepittelyyn hänellä ei ole varaa. Kun todistaa, on oltava täsmällinen.

Hän ei tiedä, miten todistaminen järjestyy. Varmasti on mentävä oikeuteen. Helsingissä on oikeustalo. Lähellä tuomiokirkkoa, joka kohoaa kaupungin tyrskyistä kuin valkoinen kallio. Hän ei kuitenkaan voi vain mennä oikeustalolle ja koputtaa. Hän on maassa, jonka kieltä hän ei osaa. Hän ei tiedä, kenen puoleen pitäisi kääntyä, tietää vain, että tarvitsee asianajajan ja asianajajaa varten tarvitaan rahaa. Todistettava hänen joka tapauksessa on, sen hän tietää, puupaneloidussa salissa valamiehistön edessä, niin kuin on nähnyt elokuvissa ja baarimikkojen amerikkalaisissa sarjoissa. Naistuumarilla on musta kaapu. Ja syytetyt tuodaan sisään käsiraudoissa, ja kamerat zoomaavat heihin, kamerat, jotka tallentavat kaiken, vangitsevat pienimminkin yksityiskohdan. Joka huokonen, jokainen hilshippu, jokainen silmänliikahdus tunnistetaan tästä lähin aina.

Ja kun puolustusasianajajat sanovat vastalause, rouva tuomari, koska se mitä hän kertoo on liian hirvittävää, tuomari kohottaa katseensa. Yhtään kiirehtimättä hän silmäilee joka ainoaa puolustajaa – sillä niiden miesten kaltaisille ei yksi puolustaja riitä.

Vastalause hylätty, tuomari sanoo. Olkaa hyvä, Adina Schejbal, jatkakaa vain.

Ja miehet aavistavat, kenen kanssa ovat tekemisissä. Kädet käsiraudoissa alkavat täristä. Ja valamiehistö nousee. Sali hiljenee, kun valamiehistö huutaa: kenet täytyy tappaa? Oikeuden edessä on hiljaista silloin. Kaikki kysyvät: kuinka monta mestataan? Ja he kuulevat, kun hän määrää: kaikki.

Ja se tuntuu kuin koivunlehtien kimallukselta aamuauringossa. Märältä välkkeeltä, säkenöinniltä, kuin koivut olisivat juuri kastaneet oksansa mereen.

”Sala?”

Meri. Se alkaa laatikkotalojen takaa, täältä hän ei sitä näe.

”Sala!”

Leon ääni.

”Oletko taas haaveissasi, Sala?”

Leonides. Pehmeä leuka. Ruskeat vakosamettitakit ja kiiltelevät kravatit. Pakkomielle syödä kolme omenaa päivässä, ei ikinä nukkua

alasti ja pitää luonnosta ainoastaan maisemamaalauksissa, etenkin alankomaalaisten taiteilijoiden maalaamana.

Koskaan enää hän ei kuule Leon lausuvan tuota nimeä. Sala.

Rantakalliolle, lahden päätyyn koivikon tuolle puolen ilmestyy sininen nainen. Niin selvänä, että kaikki kalpenee ympäriltä.

Valo lankeaa terävänä kallioon.

Kallion takana on kivimurskaa mustina uomina, pengerrettyä pitelemään vettä poissa. Missä ei ole kiveä, pohja on pehmeä, mutaisen vetinen, liettynyt ja soinen, vesinauhojen puhkoma. Ylämailta, ympäröiviltä soilta vesi virtaa jokien juoksuna kaupunkiin, lukemattomina puroina aina mereen saakka.

Vesi turvottaa sammalet, ravitsee mustikat, suopursut ja saniaiset, tihkuu rantamutaan, puskee kivien halkeamista, väreilee heti katuasfaltin alla. Sade sen tuo mukanaan. Ja satamavallia vasten vyöryvä meri pakottaa sitä takaisin maalle. Tuulenpuuskat ajavat vettä. Ne kiitävät piiskaten, saariston hädin tuskin heikentäminä, venesatamaa saartavia teitä ja teiden ylitse taloihin, vielä rankana seisoviin.

Sininen nainen tulee hitaasti lähemmäs.

Hän astuu sisään pienen venesataman aidasta. Ylittää ruosteiset kiskot, joilla veneet nostetaan talviteloille. Hän ohittaa veneet. Tuuli puhaltaa huivin auki, ja hän riisuu sen.

Hän seisahtuu ja suorii hiuksiaan, ja huivi kädessä lepattaa.

Kun sininen nainen ilmaantuu, kertomuksen on tauottava.

Kylpyhuoneessa vesi valuu ammeeseen. Kylpyhuoneessa ei ole ikkuna, ammeessa on jalat. Muovimatto näyttää kalkin syövyttämältä. Lämpöpatteri seinällä hohkaa, ja hänen on kuuma, vaikka hän seisoo siinä alasti.

Adina upottaa jalan ammeeseen. Toisen jalan perään nostaessaan hän sekoittaa joukkoon kylmää vettä. Hän laskeutuu hitaasti polvilleen. Vesi nousee pitkin reisiä, rinnat kastuvat. Sitten takapuoli luiskahtaa liukkaalla reunalla, ja hän humpsahaa pitkin pituuttaan täpötäyteen ammeeseen melkein uppeluksiin.

Vahto peittää hänet painottomana vuoristona, kuplat puhkeilevat leukaa vasten. Veden alla hän tarttuu koipeensa. Ottaa kiinni reides-tä ja kiskoo jalan koukkuun, polvi on vuorenhuippu vaahtohahtuvien keskellä.

Tässä ruumis.

Vesi on iholla kiehuvan kuumaa, iho alkaa punoittaa. Huokokset aukeavat ja kuori pehmenee vaahton suojaamana ja ympäröimänä. Varoen hän tunnustelee ruumiinsa ääri rajoja. Tekee sen niin kuin Leonides häntä koskettaisi, vaikkei Leo ole siellä eikä käsi kuvitel-massa ole enää Leon käsi. Sillä ei kuitenkaan ole merkitystä juuri nyt. Merkitystä on sillä, että se tuntuu hyvältä.

Sydän vain hyökkää kurkkuun ja hakkaa epätahtiin. Hän hengit-telee hitaasti, kunnes sydän rauhoittuu, ajattelee Leon viileää asun-toa, korkeita huoneita, asiallista kalustusta. Pöytä ja tuolit puuta, vaa-leaa puuta, joka on joskus kasvanut, ollut mustavalkoinen puunrunko, koivu, puiden joukossa ulkopuolinen, jonka taipuisuudessa ei ole mi-tään kadehdittavaa. Pehmeä varsi on kerran antanut taivuttaa itsen-sä maahan asti, ja nyt sitä ympäröivät lasi ja kromi ja Iittalan astiat, joita Leonides pitää keittiön vihreällä marmoritasolla. Sisustuksen on sovittava mitä erilaisimpiin mieltymyksiin, sillä asunto on yliopiston omistama.

Adinan tavaroita on yhä siellä. Pipo, yöpaita, tummansininen pai-tapusero ja yhdet farkut jäivät Leon vaatehuoneeseen. Yöpaita oli

lahja Leolta. Ehkä Leo pitää sen. Ehkä hän pitää sitä silkkipyjama-
sa vieressä niin kauan kuin siinä asunnossa vielä asuu.

”Mene lääkäriin”, Leonides oli sanonut, kun kurkussa taas lepatti
niin, että hän tunsi tukehtuvansa.

”Tätä on ollut lapsesta asti.”

”Oletpa sinä ollut hermostunut lapsena.”

”Enkä.” Adina saippuoi itsensä, huuhtelee kainalot, jalkovälin,
hankaa pehmeän ihonsa pesulapulla puhtaaksi. Varovasti hän nousee
ammeesta. ”En tietääkseni. En ollut mitenkään hermostunut.”

Vaahtoa on roiskahtanut lattialle. Hän pyyhkii saippuavettä vessa-
paperilla ja nakkaa möykyn vessanpönttöön. Pyyhkeeseen kääriyty-
neenä hän menee eteiseen. Muovimattoon jää märät jalanjaljet, kun
hän kulkee olohuoneen poikki parvekkeelle, joka on kaikilta puolil-
ta suljettu lasiruuduilla. Hän höyryää, ja ruudut menevät huuruun.
Itämerta ei täältä näe. Neljäs kerros on liian matalalla, merelle ei näe
laatikkotalojen kattojen ja pikateiden yli. Lasien sameudesta erot-
tuu vain viereinen pikkukuja ja vastapäisen rakennuksen tasakatto.
Siellä ovat sisällä taloyhtiön roskapöntöt. Rakennuksen edessä kas-
vaa kolme puuta, kaksi lehmusta, joissa on vielä siemeniä, ja vaahtera,
jonka lehdet ovat punaiset. Lämpömittari näyttää kymmentä astetta.
Kukkaruukuissa hämähäkit liikkuvat kuin puolihorteessa.

Tässä jäähyväiset.

Kun hän todistaa, hänen on oltava viileä. Hänen on jäähdyttävä
kuin horrokseen käyvän eläimen. Kylmyyden on virrattava luihin ja
ytimiin. Hänen on hidastuttava, kunnes kaikki kohmettuu, vähäisin-
kin epäröinti, pieninkin heikkous, syyllisyydentunteet, häpeä ja kaikki
empiminen, kunnes hän on jähmettynyt liikkumattomaksi eikä väliä
ole enää kuin yhdellä: että syytetyt saavat ankarimman rangaistuksen.

”Varsinainen jäähyväisten mestari!”

”Siis minäkö?”

”No sinä.”

Hän voi hyvästellä hitaasti niin kuin puut, jotka vetäytyvät vuo-
denkierrosta kukin omaan tahtiinsa. Vaahteraan on jo kylmä iskenyt
kouransa, lehmuksissa viipyy vielä kesä.

”Vai onko täällä joku muukin?”

Lehmuksia on Harrachovissakin, Čertova horan varjossa. Lasi-
puhaltamon edustalla seisoo vanha lehmus, ja ruokakaupan, *potra-
vinyn*, viereen istutettiin lehmuksentaimia yhdeksänkymmentälu-
vulla. Paritalon portaita varjostaa lehtikuusi. Jyrkkiä metsäpolkuja
reunustavat kuuset, ja korkean mäkihyppytornin hyppyripöytää ym-
päröivät pihdat. Talvella oksia putoilee lumisille teille ja bensiini-
pumpulle johtavalle ajotielle. Pumpussa on vain kaksi tankkauslet-
kua. Oksia murtuu lumen painosta jatkuvasti.

Tullessaan aamulla työvuorosta, ennen kuin käy nukkumaan, äiti
ottaa lumikolan ja puhdistaa talon edustan lumesta puhtaaksi. Äitiä
pelottaa, että joku voi liukastua. Talon ohi kulkee joka päivä loman-
viettäjiä sukset olalla, useimmiten saksalaisia. Saksassa, niin äiti on
kuullut, haastetaan oikeuteen, jos talon edustalla joku murtaa itsel-
tään jotain. Siitä pitäen äiti on luonut lunta heti aamun sarastaessa.
Hänellä ei ole varaa tulla haastetuksi oikeuteen, koska hänellä ei ole
saksalaista vastuuvakuutusta. Hänellä ei ole minkäänlaista vastuuva-
kuutusta. Joskus häntä väsyttää aamulla liikaa. Silloin Adina kolaa
lumet portaiden edustalta. Adinalle tulee hiki ja siksi myöhemmin
koulussa vilu. Vaatteita hän ei ehdi enää vaihtaa. Linja-auto ei odota,
että ainoa matkustaja vaihtaa ensin villapaidan.

Paritalo seisoo Harrachovin laidalla, laaksosta päin heti kylään tul-
lessa. On seisonut jo pitkään. Kun määriläiset kaivosmiehet, käytä-
vien malminetsijät sen rakensivat, mäkihyppytorneja ja hiihtohissejä
ei vielä ollut. Myöhemmin talossa asui saksalaisia. Sodan hävittyään
saksalaiset muuttivat pois, ja neuvostoliittolaiset tulivat tilalle. Puna-
armeija muutti talon lasaretksi siihen saakka, kunnes sodan jälkeen
pystytettiin kipsiseinä ja tehtiin toinen ulko-ovi. Seinä erottaa talon
puoliskot toisistaan, jotta asumaan mahtuu kaksi perhettä. Yksi per-
he siihen silti vain muutti. Toiselle puolelle muutti Adinan mummo,
partisaanin tytär. Partisaani jäi sotatantereele, ja hänestä tuli fasis-
min vastaisen taistelun sankari. Sotasankarin tyttärenä mummon ei
tarvinnut asua alivuokralaisena niin kuin kaikkien muiden naimat-
tomien nuorten naisten, vaan hänelle annettiin kunnianosoituksena

talonpuolikas. Siihen aikaan oli jo saostuskaivo vajan nurkalla ja iso puutarha hedelmäpuita täynnä.

Saksalaiset palasivat. Saksalaiset tulevat joka talvi Harrachoviin laskettelemaan. Talon lähellä on harjoitusrinne. Siellä on sompahissi, taikamatto ja puhallettava Krakonoš, vuorten jättiläinen, joka vaijerien varassa heiluttelee jäseniään tuulessa.

”En ole ajatellut sitä pitkään aikaan.”

”Mitä?”

”Millaista oli, kun olin lapsi.”

”Nyt ajattelet?”

”Niin.”

”No, millaista oli?”

”En usko, että olin hermostunut. En ollut mitenkään hermostunut lapsi.”

Harrachovissa kattoikkunan takana hohtaa Čertova hora. Kun tuuli tulee huonosta suunnasta, se kantaa tuolihissin räminän huoneisiin asti. Vaikka ikkuna olisi kiinni. Kun hissi yltää mastonkohdan, rautaosat rämisevät. Voima on yhtä kuin massa kertaa kiihtyvyyys. Niin Adina kirjoittaa ohuisiin läksyvihkoihin. Hänellä on ruutuvihko matematiikkaa ja fysiikkaa ja viivoitettu vihko tšekkiä, historiaa ja saksaa varten. Saksassa on kolme tapaa sanoa ei. *Nein. Kein. Ja nicht.* Tuolihissin räminä tunkee hänen korviinsa, vaikka hän ei hän haluaisi.

Joskus hissit rämisevät hänen päälakensa yli vielä unessakin. Kömpelöt laskettelumonot jalassa istuvat pojat keikkuttavat hissejä. Pojat eivät piittaa mastojen kieltotauluista. Kuvat, joissa keikkuvien tuolihissien päälle on vedetty ruksi, eivät merkitse heille mitään.

Pikku pöytä, jonka ääressä Adina tekee läksyjä, keikkuu. Hän on kokeillut työntää sen huoneen joka nurkkaan. Keikkuminen ei kuitenkaan johdu lattialankkujen vinoudesta. Pöydän jaloista yksi on muita lyhyempi. Niitä koristivat ennen eläimenpäät, puusta veistetyt leijonat, jotka aukoivat kitaansa kuin aikoisivat haukata pöydältä jalat. Partisaani sahasi leijonat irti. Ennen kuin hän lähti sotaan, hän katkaisi pöydänjalat leijonanpäiden yläpuolelta. Hän oli varma

Neuvostoliiton voitosta. Muttei uskonut itse sitä voittoa näkevänsä. Jos hän kaatuisi taistelussa, toverit eivät saisi löytää asunnosta porvarishuonekaluja, ei feodalistista pöytää. Koristeet ja krumeluurit olivat feodalismien jäännös, ja feodalismi oli hävitettävä, eritoten leijonanpäät. Ne olivat hallitsevan luokan, ruhtinaiden ja kuninkaiden symboleja. Partisaani tiesi sen. Hän kitki leijonat pois juurineen, jotta hänen tyttärensä ei joutuisi luokkavihollisena ojennusleirille. Viimeisen jalan kohdalla hänelle kävi lipsahdus. Hän painoi sahan pari millia liian ylös. Kukaan ei tiennyt miksi, ei mummokaan, joka säilöi pöydällä luumuja ja kirsikoita, leipoi omenatorttua ja keitti seljankukkamehua. Mummulle pöytä oli keittiön työpenkki. Kun mummon sydän petti ja vanhat huonekalut aiottiin heittää menemään, Adina pelasti keittiön työpenkin. Hän kävi hakemassa sen talon edustan huonekaluröykkiöstä ja raahasi ylös ullakkohuoneeseensa, kaikki kymmenen porrasta.

Adinalla on tietokone keskellä punaisia pinttyneitä läiskiiä. Lyhyemmän jalan alle hän on tunkenut pahvinpalan, niin kuin mummollakin aina oli. Pöytä keikkuu silti.

Laskettelurinteeseen Adina ei mene. Ei harjoitusrinteeseenkään eikä lumiparkin juurelle, minne lumilautailijat kokoontuvat. Hän on hyvä lasketteliija. Hän oppi laskemaan suksilla kolmivuotiaana. Adina kapuaa rinnettä mieluiten suoraan, umpihankea, rämmittävää maastoa, ja laskee alas kaukana auratuista urista läpi jyrkän syvän lumen kuusten keskellä. Äiti on antanut hänelle lahjaksi otsalampun, kuminauhassa kiinni olevan valon, jonka saa vilkkumaan. Adinan otsasta sinkoilee metsään aavemaisia salamoita. Lumiset puunrungot ilmesytyvät synkkinä eteen ja vaipuvat taas pimeyteen. Adina kuvittelee olevansa ensimmäinen ihminen, joka on koskaan kulkenut siellä. Tai ei ihminen, hän ajattelee, vaan olento, jonka otsa hehkuu salaperäistä valoa.

Kun läksyt on tehty, hän lähtee tuolihissin juuren hehkuviinikojuille. Neljä kertaa viikossa. Hän päästää vapaalle naisen, joka on seissyt tiskin takana puolipäivästä. Nainen oli ennen töissä Krkonošen alueella kankaankutomossa. Kutomo meni nurin, ja nyt nainen hankkii hiukan

lisätienestejä laihan eläkkeensä päälle. Adinakin hankkii vähän lisätienestejä. Hän repäisee kuittilehtiöstä uuden lehden. Jokaista myytyä viinikippoa kohden hän vetää kuulakärkikynällä viivan. Kojussa myydään myös Becherovkaa ja slivovitsia, ja niiden ostoista hän piirtää tähden. Iltaisin kojulla on vilskettä, on laskettelijoita punainen irokeesiharja tai pupunkorvat kypärässään, kävelyretkeläisiä ja lumilautailijoita. Lumilautailijoillakin on kypärät mutta ilman koristuksia. Heidän kypäränsä ovat mustia tai metallinkiiltäviä, ja niiden alla posket pullottavat jauhוןvalkoisina kuin hankien lumi. Lumilautailijat ovat Adinaa vanhempia. Se ei tarkoita, että heillä olisi hehkuviinin juomiseen riittävästi ikää. Adinan pitäisi kysyä heiltä papereita. Mutta hän tietää, miten lumilautailijat silloin mulkoilevat. He mulkoilevat niin kuin kojussa olisi jotain nähtävää, jotain, mitä pitäisi ottaa tutkimuksen kohteeksi niin kuin luokan pojat ottivat sammakon, jolta kiskoivat jalat nähdäkseen, mitä se tekee ilman jalkoja.

Yhden ainoan kerran Adina on kysynyt lumilautailijalta ikää, eräänä ensimmäisistä päiväistään kojulla. Lumilautailijalla oli musta armeijahenkinen asu, finnejä poskissa ja ohutta karvaa ylähuulessa. Kaverit sanoivat häntä Ronnyksi. Adinalle Ronny ei sanonut mitään. Kun Adina ojensi hänelle mehujuomaa, Ronny kaatoi sen leveästi hymyillen maahan. Sitten Ronny sanoi jotain, mitä Adina ei ymmärtänyt. Kaverit ulvoivat. He paukuttivat Ronnya kintaillaan kypärään ja tungeksivat tämän viereen tiskille. Ronny kumartui eteenpäin ja kurotti hitaasti kieltään Adinaa kohti. Ronny väpätti kieltään ylös alas kuin vangittu perhonen siipiään, yhtä nopeastikin mutta paljon märemmin. Seuraavana päivänä Ronny tuli taas. Ronny asettui kaha-reisin Adinan eteen, nojasi tiskiinkin kuin maailmanomistaja, vaati hehkuviiniä ja väpätteli kieltään. Hetken päästä Ronny tarrasi Adinaa käsivarresta. Ylähuulen karvat kimalsivat kojun valoissa, ja Adinan pää kolahti kypärään. Huulille tärähti kostea läiskäys, ja muki kaatui. Ronnyn kalliille asulle roiskui hehkuviiniä. ”Vitun idiootti!”

Sen Adina ymmärsi. Sen verran saksaa hän jo osasi. Hän tiesi, että sana oli ruma, vaikka eihän ruumiinosa, jota kukaan ei toistaiseksi ollut nähnyt, voi olla sen paremmin ruma kuin kauniskaan.

Häikäisevä romaani muistoista, rakkaudesta ja Euroopasta

Adina on kokenut jotakin hyvin traumaattista menneisyydessään. Traumaansa paetessaan hän on päätynyt Helsinkiin, jossa hän on tavannut virolaisen eurokansanedustajan Leonideksen ja he ovat rakastuneet toisiinsa.

Sininen nainen on sykähdyttävä tarina rakkauden epätasa-arvoisista lähtökohdista ja Eurooppaa repivistä jännitteistä. Romaanin polttopisteeseen nousevat valtasuhteet paitsi sukupuolten myös idän ja lännen välillä.

Romaanin kieli on vahvaa ja korutonta ja henkilöt kiinnostavia. Taitava kerronta luo jännitteitä, jotka kasvavat sivu sivulta ja kuljettavat lukijan yhä syvemmälle Adinan kokemuksiin. Strubel onnistuu välittämään tunteita, joiden sanoiksi pukeminen tuntuu ensin lähes mahdottomalta.

*”Sielunmaiseman kuvaajana Strubel on mestari. – –
Tarina vetää vastustamattomasti mukaansa heti ensi sivuilta.”*
– Süddeutsche Zeitung

*”Pieni kaunokirjallinen ihme...
mestarillinen.”*
– Die Welt

KL 84.2
Kansi: Jatta Hirvisaari /
Taittopalvelu Yliveto OY

minerva

www.minervakustannus.fi

 GOETHE
INSTITUT

MIX
Paperi | Tukee
vastuullista metsänhoitoa
FSC® C021394

ISBN 978-952-375-647-2

9 789523 756472 >